

Oksana Radchenko

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

Фактори делегітимації інститутів публічного врядування сучасності в контексті «кризи легітимності»

Анотація

У статті характеризуються та узагальнюються ознаки та фактори делегітимації органів публічної влади в сучасному світі, як прояву феномену «кризи легітимності». Запропоновано також механізми легітимації системи органів публічної влади для перехідних «транзитивних» держав як одного з ключових факторів державотворення.

Ключові слова: легітимність, легітимація органів публічної влади, криза легітимності, публічне управління.

Постановка проблеми

XX та XXI століття відзначилось крахом найпотужніших авторитарних режимів. Велика кількість країн так званої «третьої хвилі демократизації» проголосили про початок демократичного транзиту – розбудови сучасного демократичного суспільства. Проте складнощі, з якими стикаються ці «перехідні» держави, інституційні, ціннісні, соціальні зломи, що супроводжують демократичну перебудову ставлять під удар довіру громадян до перехідних влад, відтак криза легітимності сьогодні притаманна перехідним суспільствам ще більшою мірою, аніж вона присутня в авторитарних та демократичних країнах. Причини цього явища містяться як у трансформації політичних систем транзитивних країн, так

і в трансформації самої демократії, які відбуваються впродовж останніх тридцяти років.

Враховуючи складність проблеми та її модифікування в контексті плинності подій суспільного життя, проблема легітимності постає як така, що потребує постійної уваги з боку дослідників і не втрачає своєї актуальності, торкаючись найважливіших практичних сфер суспільного життя. Особливого ж значення проблема легітимації набуває за доби структурних змін соціальних систем за умови тиску на них глобальних чинників, які роблять «виклики» локальним суспільствам, кожне із яких має дати свою власну «відповідь».

Найголовніше з них – чи «правильним шляхом йде демократизація?». Адже від початку «третьої хвилі демократичного транзиту» (1974 – 1991 рр.) всі процеси логічно вкладалися у відому парадигму «транзиту», пов'язану, насамперед з такими іменами як С. Хантінгтон, О'Донелл, А. Лейпхарт, Ф. Шміттер, Т. Карозерс. Проте вже на початку XXI століття той же Карозерс був вимушений визнати, що парадигма демократичного переходу, корисна на першому етапі, все більше і більше не відповідає бажаній моделі, оскільки «безумовно, більшість країн третьої хвилі не досягли відносно добре функціонуючої демократії та не поглибилися й не просунулися достатньо далеко, щоб говорити про наявні демократичні успіхи, адже більшість перехідних країн сьогодні не є ані явно диктаторськими, ані ясно демократичними, вони увійшли в певну «сіру зону»¹. Це дало підстави досліднику говорити навіть про «кінець парадигми демократичного транзиту». Зрозуміло, що в таких умовах легітимність інституцій публічної влади зазначених перехідних суспільств зазнає значного удару й балансує в кризовому полі на межі з делегітимацією.

Парадокси та фактори «кризи легітимності»

Парадоксом нашого часу можна назвати два паралельних переконання, що постійно курсують у політичному дискурсі кількох останніх десятиріч: з одного боку йдеться про майже безальтернативність демократичної легітимності для сучасних держав та їх органів публічної влади, а з іншого – про майже тотальну «кризу легітимності», яка охопила навіть сталі західні демократії Європи та Північної Америки. Дійсно, неконтрольовані процеси глобалізації, які стрімко поширюються в сучасному світі, несуть з собою не тільки інтернаціоналізацію та універсалізацію, але й все більшу мінімізацію ролі як окремої людини, так і цілих держав. Суверенітет, як всеосяжна й ключова характеристика

¹ Carothers T. The end of the Transition Paradigm // Journal of Democracy . – 2002. – № 13(1). – с. 8.

національної держави й народу, яким він був у XIX-XX століттях, зазнає глобальних обмежень – як в суто політичному, так і в правовому, економічному, інформаційному, навіть соціальному просторах.

Можна переконано стверджувати про «кризу національного суверенітету» – сьогодні держави світу вже не мають всієї повноти й правомочності бути повними розпорядниками внутрішнього укладу життя, робити все на власний розсуд відповідно до власного суверенітету. Сьогодні умови економічні диктують Міжнародний Валютний Фонд та Всесвітня організація торгівлі (відкритий спільний конкурентний ринок), умови політичні й навіть соціальні (насамперед, права людини, якість життя, людський потенціал) диктують Організація Об'єднаних Націй вкупі з низкою організацій на кшталт «Фрідом Хаус», умови інформаційно-комунікаційні диктують ті ж ООН, «Репортери без кордонів» та всюдисущий некерований Інтернет тощо.

В результаті цей наростаючий вал нових сенсів життєсвіту, нових стандартів життя і нових вимог до повсякденних процедур функціонування звиклих механізмів соціально-політичної життєдіяльності призводить до певної втрати національної чи етнокультурної ідентичності людини. Демократія, – за висловом П. Розанвалона та А. Голдхамера, – «стає дедалі все складнішою, тоді як раніше була тенденція до спрощення. Змінився також керівний принцип демократії»².

Оскільки ж все це зачіпає генетичні ціннісні основи кожного окремого громадянина, етносу, народу, то безсумнівно викликає зворотну реакцію психологічного спротиву, різкому зростанню націоналізму та громадських рухів за національну самобутність, збереження власної культури, мови, врешті – національної культури в цілому. Відтак держава, яка постулює (й вимушено або свідомо відстоює) цінності, нав'язані глобалізацією, вступає в ціннісне протиріччя з громадянським суспільством (що більше переймається національною ідентифікацією), і як результат – легітимність держави та її органів в очах суспільства падає. Пересічний громадянин, не погоджуючись з окремими новими стандартами глобалізації, все більше відчуває себе непотрібним владі й віддаленим від політики, а тому перестає приймати якусь конвенційну участь у процесах публічного врядування, навіть просто приходити на вибори.

Така тенденція, що яскраво проявилася в «благополучній» Європі початку третього тисячоліття, змусила Д. Гелда говорити про нову модель сучасної легітимації публічної влади, коли «демократія не потребує високого рівня активної участі всіх громадян», оскільки «політична апатія може відображати й «здоров'я» тієї чи іншої демократії»³ – що дало привід дослідникам демократії говорити про «згоду через апатію».

² Rosanvallon P. *Democratic Legitimacy: Impartiality, Reflexivity, Proximity* / Pierre Rosanvallon, Arthur Goldhammer – Princeton University Press, 2011 – с. 18.

³ Хелд Д. *Моделі демократії*. с. 270.

Що вже говорити про посткомуністичні країни, де масовий песимізм та народне невдоволення на фоні цілковитої безвідповідальності влади й безперервних та від того не менш безрезультатних реформ досягли такого рівня, що дали підстави Ю. Хабермасу стверджувати про ситуацію тривалого «узаконення кризи»⁴ в пострадянських країнах.

Таким чином, можна стверджувати про логічний ланцюжок сучасних загальносвітових процесів: глобалізація несе з собою кризу суверенітету та кризу ідентичності, які в свою чергу, призводять до кризи легітимності існуючих державних утворень.

Розпочинаючи аналіз сучасних чинників, факторів та проявів кризи легітимності інститутів та органів публічної влади в демократичних та перехідних суспільствах, зазначимо, що з наукової точки зору «криза легітимності» проявляється у процесах делегітимації. Делегітимація влади, – як зазначає В. Волинець, – це «складний об'єктивний політичний процес, коли внаслідок дії, або бездіяльності органів державної влади, а також через відторгнення пропагованих ними цілей державної політики, ці органи влади сприймаються в суспільстві як такі, чії дії не відповідають суспільним інтересам, а спосіб їхнього існування вступає у суперечність з тими функціями, які вони повинні реалізовувати відповідно до свого конституційного статусу та покладених на них суспільством завдань. Набуваючи ознак незворотності, цей процес тягне за собою зміну найбільш фундаментальних рівнів існування та функціонування держави. Головна небезпека делегітимації влади полягає в дестабілізації як системи державного і політичного управління, так і політичної системи в цілому»⁵.

На нашу думку, найбільш значимі чинники та фактори делегітимації інститутів публічного врядування в сучасному світі можна систематизувати у наступних кластерах.

- Втрата масової раціональності через лавиноподібне зростання складності життя та наростання сучасних проблем, які вже не піддаються раціональному осмисленню пересічного громадянина. Сучасні виборці все більше неспроможні самостійно оцінити, наскільки правильну економічну, фіскальну чи соціальну політику ведуть сучасні уряди, це нерозуміння призводить до несприйняття окремих насправді цілком обґрунтованих та правильних заходів державних органів, й – як наслідок – падіння довіри до органів публічної влади, зниження рівня їх легітимності;
- Втрата економічної та соціальної ефективності сучасних систем публічного управління в ході глобальних економічних та фінансових криз;

⁴ Habermas J. *Between Facts and Norms. Contribution to a Discourse Theory of Law and Democracy*. Transl. by W. Rehg. – Cambridge: The MIT Press, 2001. – с. 216.

⁵ Волинець В. Легітимність влади як фактор політичної стабільності суспільства... с. 16

- Соціальна нерівність, зростання розриву між соціальними групами найбагатших та найбідніших верств населення. найбільш тривожним фактором, зокрема, для держав, що демократизуються, є те, що за словами А. Лейпхарт, «різка соціальна нерівність не лише породжує кризу легітимності, але й здатна підірвати довіру громадян до самого процесу демократизації, оскільки несправедливими сприймаються вже не просто дії держави та її органів, але й ті цілі, які були поставлені перед політичною системою в самому початку суспільно-політичного транзиту»⁶;
- Інституційна корупція, використання структур та механізмів публічного врядування не для забезпечення «загального блага», а для власного збагачення політико-управлінської номенклатури. Можна погодитися з В. Волинцем, який зазначає, що «корумпована та бюрократизована влада оцінюються в суспільній свідомості як така, що дбає виключно про свої власні інтереси і використовує державні ресурси для забезпечення тих чи інших корпоративних або індивідуальних потреб. Це, в свою чергу, виступає потужним фактором делегітимації державної влади, яка починає сприйматись громадянами не лише як неналежна, несправедлива та неефективна, але й як злочинна»⁷;
- Конфлікт між вимогою збільшення політичної участі та врахуванням інтересів різних соціальних груп в поточних публічно-управлінських процесах. Так, С. Хантингтон стверджує, що ключовим аспектом делегітимації систем публічної влади виступає неспроможність останньої виконати вимогу збільшення політичної участі, яка в сучасний період модернізації висувається всіма суспільними групами⁸.
- Популізм та націоналізм, використання політичної риторики виключно в позарациональному емоційно-експресивному дискурсі, апеляція або до минулого, котре неможливо повернути, або до утопічного майбутнього, якого неможливо досягнути. Популізм та націоналізм останнім часом складають все більшу загрозу демократичному розвитку навіть в Європі⁹ (згадаймо хоча б останні президентські вибори у Франції). Небезпека популізму в цілому та на націоналізму як особливої етнічноокресленої його форми, полягає в тому, що використання політичної риторики виключно в позарациональному емоційно-експресивному дискурсі, апеляція або до минулого, котре неможливо повернути, або

⁶ Lijphart A. Constitutional Design for Devided Societies [Text] / Arendt Lijphart // Journal of Democracy. – 2004. – Vol.15. – №2. – с. 96.

⁷ Волинець В. Легітимність влади як фактор політичної стабільності суспільства : дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / Волинець В. В. ; Національний університет "Острозька академія". – Острог, 2008. – с. 142.

⁸ Huntington S. The crisis of Democracy. Report on the Governability of Democracies to the Trilateral Comission. [Text] / S. P. Huntington. – N.Y.: New York University Press, 1977 – 220 p.

⁹ Galston W. The Populist Moment // Journal of Democracy – Volume 28. – Number 2. – April 2017. – pp. 21 – 23.

до утопічного майбутнього, якого неможливо досягнути дає суспільству не тільки спрощену картину життєсвіту, але й подає безпідставну надію на швидке «покращення життя вже сьогодні». Коли цілком закономірно такого покращення не відбувається громадяни наражаються на відчуття глибокого розчарування, яке з подачі тих же популістів інституціоналізується в органах публічної влади й переноситься на них, делегітимізуючи всю політичну систему держави;

- Інформаційний «білий медіа-шум», використання політичними та управлінськими елітами медіа-ресурсів і загалом інформаційного простору держави як інструменту масової маніпуляції громадською думкою. Сила цього інструменту настільки значна, що вона вже дає можливості зовнішньої делегітимації політичних систем з боку конкуруючих держав (як це, наприклад, сталося з російськими кібератаками під час останніх президентських виборів у США).

Саме на цьому наголошують відомі дослідники демократії Л. Даймонд, М. Платнер та К. Волтер, які у своїй останній книжці «Поступ глобального авторитаризму: виклик демократії», що побачила світ наприкінці 2016 року стверджують, що за останнє десятиліття провідні авторитарні країни, включаючи Китай, Іран, Росію, Саудівську Аравію та Венесуелу, розробили нові інструменти і стратегії стримування поширення демократії та кинули виклик ліберальному міжнародному політичному порядку.

Використовуючи новітні форми контролю над кіберпростором та розширюючи свій вплив у міжнародних засобах масової інформації, авторитарні режими агресивно вкидають в суспільно-політичний дискурс теми, що дискредитують як окремі досягнення, так і саму ідею демократії, одночасно придушуючи власне громадянське суспільство, покриваючи «димовими завісами» власні проблеми й поширюючи плутанину в громадській думці демократичних країн. Ці режими стають все більш винахідливими, щоб укріпити свій вплив, власну легітимність через підтримку легітимності альтернативних форм державно-політичних режимів, насамперед, західних демократій¹⁰.

Механізми легітимації органів публічної влади в перехідних суспільствах

Внаслідок «застрягання» багатьох країн в процесах демократичного переходу, низки глобальних економічних та соціальних потрясінь, розпалення десятків локальних кривавих збройних конфліктів міграційної

¹⁰ Diamond L. *Authoritarianism Goes Global: The Challenge to Democracy* / Larry Diamond, Marc F. Plattner, Christopher Walker. – Baltimore : John Hopkins University Press, 2016. – 256 p.

кризи тощо суттєво зріс науковий інтерес до пошуку ефективних шляхів досягнення соціальної справедливості та легітимності інституцій публічної влади. Тільки за останнє десятиріччя до цієї теми зверталися такі відомі західні дослідники як П. Ліндсет, М. Платтнер, П. О'Ніл, П. Фаб'єн, І. Крастев, В. Галсон та низка інших. Спираючись на науковий доробок дослідників проблематики легітимності, спробуємо представити системну модель легітимації органів публічної влади перехідних суспільств, що складається з наступних механізмів.

Конституційна легітимація передбачає затвердження конституційних органів влади та вичерпне закріплення їх повноважень в нормах конституції, забезпечення незалежного повноцінного функціонування усіх органів публічної влади держави. Конституція виступає не просто як найвищий законодавчий акт, вона, за словами М. Платтнера, є інституціоналізованою формою суспільного договору, через який громадяни об'єднуються в політичну спільноту, виокремлюють з суспільного середовища публічну владу та який являє собою єдине джерело для легітимного уряду¹¹. Та найголовніше – щоб конституція була діючою, її основні положення дотримувалися всіма суб'єктами публічно-владних відносин, насамперед і особливо представниками органів публічної влади, починаючи від Президента й закінчуючи простим клерком будь-якого місцевого виконавчого органу.

Інституційна легітимація, котра полягає у докорінній перебудові поставлоритарних державних інституцій, проведення адміністративної реформи, встановлення системи демократичних інститутів публічної влади та демократичних процедур, стилю і характеру їх діяльності. Суспільство повинно не тільки побачити нові демократичні інститути публічної влади, воно має відчутти на собі дійсно демократичний характер їх діяльності, насамперед, у відношенні до громадян не як до підлеглих, а як до партнерів чи, принаймні, як до споживачів управлінських послуг адже вся справжня легітимація держави відбувається в точках дотику громадянина й влади.

Ідеологічна легітимація має спиратися на проголошенні та законодавчому закріпленні державницької національної ідеї, створення національного пантеону героїв закріплення й обов'язкове виконання цінностей публічного врядування, адже якщо ціннісне ядро державницького буття не буде сформовано, то його місце обов'язково займуть ідеї, ідеології та цінності, подекуди, далекі від проголошених стратегічним курсом суспільно-політичного розвитку. Найнебезпечнішими з таких ідеологій та ідейно-політичних конструктів є різного роду радикальні націоналізми, релігійні та інші фундаменталізми, а також популізм. Головна небезпека

¹¹ Plattner M. Globalization and Self-Government / Marc F. Plattner // Journal of Democracy – 2002 – №13(3). – с. 57.

ідеологічної делегітимації полягає в тому, що «на дріжджах політичного популізму ростуть рейтинги вкрай правих і вкрай лівих партій. Демократичні ліберальні цінності піддаються серйозним випробуванням... Незважаючи на свій арлекінський стиль, популісти стали зазіхати на президентські статуси навіть там, де демократична традиція здавала непорушною. Популізм охоче паразитує на соціальних бідах, лукаво спрощуючи складне, безсоромно експлуатуючи прості соціальні емоції, спокушаючи суспільство легкими шляхами до матеріального благополуччя і справедливості... За самою своєю природою він не здатний до конструктивної роботи. Йому чужі національні та державні інтереси. Він украй далекий від того народу, за який так «уболіває»¹².

Зовнішня легітимація надає особливе значення авторитету держави, її очільників в міжнародному співтоваристві. Як зазначає Ян Хурд, у міжнародних відносинах політика легітимності відіграє центральне значення. Якщо державний режим сприймається провідними міжнародними організаціями як легітимний, він починає асоціюватися з авторитетними закордонними інституціями набуваючи в очах власного народу й частину легітимності міжнародних інституцій. Тому нерідко держави використовують авторитет і легітимність, наприклад ООН або Ради Безпеки для цілей укріплення свого внутрішнього владарювання¹³. Попри безпосередній «ефект перенесення авторитету» міжнародних впливових організацій на політичного лідера чи державного діяча, зовнішня легітимація несе з собою ще й низку кумулятивних моментів, що сукупно сприяють зростанню довіри суспільства до діючої влади. Це, зокрема, надання грантів та фінансових кредитів для стабілізації економіки, підвищення індексу інвестиційної привабливості, що сприяє притоку інвестицій, оживленню економіки та, як результат – зростанню макроекономічних показників, рівня життя та підвищенню ефективності діяльності органів публічної влади в цілому.

Функціональна легітимація тримається на твердженні, що «будь-яка політична система мусить заробити дорогоцінну репутацію через організацію належного управління та демонстрацію функціональної ефективності»¹⁴. Функціональна ефективність органів публічної влади, у свою чергу, передбачає рішучу та реальну боротьбу з корупцією (не випадково український дослідник С. Кузнецов саме корупцію називає найбільш яскравою ознакою нелегітимності, зазначаючи, що інститу-

¹² Соколенко Н. Група “першого грудня” про загрозу популізму [Електронний ресурс] / Наталія Соколенко // інтернет-блоги Української правди. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/sokolenko/57c5a31cee9ce/>

¹³ Hurd I. After Anarchy: Legitimacy and Power in the United Nations Security Council [Text] / Ian Hurd. – Princeton : Princeton University Press, 2008. – 21 с.

¹⁴ Yudhoyono S. The democratic instinct in the 21st century [Text] / Susilo Bambang Yudhoyono // Journal of Democracy – Volume 21. – Number 3. – July 2010 – с. 8.

ціоналізована корумпованість, яка захоплює практично усі сфери є вже ознакою провалу всієї діяльності уряду¹⁵), компетентне виконання органами публічної влади своїх функцій та повноважень, ефективну реалізацію державної політики. Як зазначає І. Мезеря: «В цілому досвід сучасних демократичних транзитів свідчить про те, що основна загроза новим демократіям полягає в низькому рівні ефективності. Виникає така негативна закономірність: низька ефективність демократичної системи викликається неефективністю політичних рішень, що приймаються керівництвом держави, а недостатня легітимність правління не дозволяє владі діяти ефективно, уникаючи популізму»¹⁶.

Партіципаторна легітимація спирається на заохочення активної участі громадян до процесів публічного управління на субсидіарній основі та до різних форм контролю органів публічної влади, адже, як справедливо стверджує О. Коваль, «державна влада є тією мірою легітимною, якою відображає волю народу загалом і захищає інтереси народу. Правда, це практично реалізується лише тоді, коли сповна проявляється громадянська позиція і відбувається безпосередня участь у політико-правових процесах якомога більшої кількості громадян»¹⁷. Дійсно, громадянська участь передбачає спільну взаємодію інституцій громадянського суспільства, окремих громадян та інституцій публічної влади, в ході якої формуються спільні цілі, виробляються відповідні процедури, відбуваються обговорення та запроваджуються відповідні спільні соціальні дії, неминує виникати стійке відчуття спільної заслуги за досягнуті результати. Оскільки ж будь-якій людині притаманна схильність до самолегітимації – виправдання власних дій як правильних та справедливих – то ця самолегітимація автоматично переноситься й на задіяний у спільній діяльності інституції публічного управління, підвищуючи тим самим загальний рівень легітимності всієї політико-управлінської системи держави.

Медійна легітимація полягає у розробці, затвердженні та реалізації в медіа-засобах Концепції державної інформаційної політики на засадах відкритого публічного діалогу, підтримки національних медіа, мови тощо. Як зазначає Л. Байрачна «Сьогодні суб'єкти влади різного рівня для досягнення своїх цілей активно використовують ЗМК, формуючи символічний капітал влади, теоретичне обґрунтування якого виступає джерелом пізнання і пояснення сучасних процесів, що протікають в по-

¹⁵ Кузнецов С. Процес легітимації державної влади в Україні ... с. 129.

¹⁶ Мезеря І. Конституційні засади легітимації політичної влади в Україні [Електронний ресурс] / І. О. Мезеря // Політологічні записки. – 2012. – № 6. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2012_6_34

¹⁷ Коваль О. Співвідношення правових і моральних факторів визначення понять легітимності й легальності // Вісник Чернівецького факультету Національного університету “Одеська юридична академія”. – 2014. – Вип. 2. – с. 37.

літичному просторі. Символічний капітал влади багато в чому залежить від рівня довіри до влади з боку населення, що і виступає причиною звернення владних структур до засобів масової комунікації. Тут вступає в дію такий доступний ЗМК інструмент, як інтерпретація подій, їх висвітлення з позиції, необхідної владі для підтвердження доцільності своїх дій. Тим самим створюється дієвий механізм легітимації політичної диспозиції певних політичних сил або лідерів, впливу на масову свідомість, стимуляції групової активності»¹⁸.

Принципову роль медійної легітимації, яка все більше зростає на сучасному етапі, відзначає директор центру вивчення демократії Стенфордського університету Л. Даймонд. Він наголошує, що сучасні децентралізовані але взаємопов'язані форми цифрової комунікації – інтернет, мобільні телефони, онлайн платформи традиційних ЗМК та нові соціальні ЗМІ як Facebook та Twitter – мають нечувану раніше спроможність в найменший проміжок часу охопити велику кількість людей та якнайкраще підходять до масової організації суспільства. При цьому в різкому контрасті до радіо й телебачення нові інтернет-медіа є двобічними й навіть багатоканальними формами комунікації. З такими інструментами потрібний меседж може миттєво досягнути сотен чи навіть тисяч «наслідувачів»¹⁹.

Висновки

Підсумовуючи проведений аналіз сутності та факторів, що спричиняють кризу легітимності сучасних держав маємо підкреслити, що попри все негативне експресійне забарвлення цього явища, все є «як показують реалії, криза легітимності вже не спричиняє краху політичного режиму. Режим, який не є достатньо легітимним в очах свого населення, продовжує існувати і розвиватися за власними законами»²⁰. Більше того, делегітимація того чи іншого недемократичного політичного режиму з властивими для нього способами й формами організації суспільно-владних відносин, за С. Хантінгтоном, якраз і стає нічим іншим, як вирішальним поштовхом і одночасно причиною політичної модернізації «третьої хвилі»²¹.

¹⁸ Байрачна Л. Легітимність державної влади: історіографія питання [Текст] / Л. К. Байрачна // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2014. – с. 31.

¹⁹ Diamond L. Liberation technology [Text] / Larry Diamond // Journal of Democracy – Volume 21. – Number 3. – July 2010 – с. 70 – 71.

²⁰ Байрачна Л. Легітимність влади як імператив сталого розвитку держави // Право і суспільство. – 2016. – № 1. – с. 12.

²¹ Хантінгтон С. Третья волна : Демократизация в конце XX века; [Пер. с англ. Л. Ю. Лапшиной]. – М. : РОССПЭН, 2003. – с. 122 – 123.

Так, будь-яка криза стає поштовхом та інструментом знаходження нових шляхів подальшого суспільного розвитку, вироблення нових стратегій подальшого відтворення людських спільнот, в цілому цивілізації в загальнолюдському її розумінні. Тому тривають пошуки нових шляхів та нових моделей і механізмів легітимації органів публічної влади в світі, оскільки легітимність є бажаним станом для будь-яких держав в будь-який історичний проміжок часу, запорукою сталості державного устрою й політичного режиму кожної конкретної країни.

Список використаних джерел

- Carothers T. The end of the Transition Paradigm [Text] / Thomas Carothers // Journal of Democracy – Volume 13. – Number 1. – July 2002 – Pp. 5 – 21.
- Diamond L. Authoritarianism Goes Global: The Challenge to Democracy [Text] / Larry Diamond, Marc F. Plattner, Christopher Walker. – Baltimore : John Hopkins University Press, 2016. – 256 p.
- Diamond L. Liberation technology [Text] / Larry Diamond // Journal of Democracy – Volume 21. – Number 3. – July 2010 – Pp. 69 – 83.
- Galston W. The Populist Moment [Text] / William A. Galston // Journal of Democracy – Volume 28. – Number 2. – April 2017. – Pp. 21 – 23.
- Habermas J. Between Facts and Norms. Contribution to a Discourse Theory of Law and Democracy [Text] / J. Habermas; Transl. by W. Rehg. – Cambridge: The MIT Press, 2001. – 632 p.
- Huntington S. The crisis of Democracy. Report on the Governability of Democracies to the Trilateral Commission. [Text] / S. P. Huntington. – N.Y.: New York University Press, 1977 – 220 p.
- Hurd I. After Anarchy: Legitimacy and Power in the United Nations Security Council [Text] / Ian Hurd. – Princeton : Princeton University Press, 2008. – 240 p.
- Lijphart A. Constitutional Design for Devided Societies [Text] / Arendt Lijphart // Journal of Democracy. – 2004. – Vol.15. – №2. – Pp. 96–109.
- Plattner M. Globalization and Self-Government [Text] / Marc F. Plattner // Journal of Democracy – Volume 13. – Number 3. – July 2002 – Pp. 55 – 67.
- Rosanvallon P. Democratic *Legitimacy*: Impartiality, Reflexivity, Proximity [Text] / Pierre Rosanvallon, Arthur Goldhammer – Princeton University Press, 2011 – 240 p.
- Yudhoyono S. The democratic instinct in the 21st century [Text] / Susilo Bambang Yudhoyono // Journal of Democracy – Volume 21. – Number 3. – July 2010 – Pp. 5 – 10.

- Байрачна Л. Легітимність державної влади: історіографія питання [Текст] / Л. К. Байрачна // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2014. – Вип. 28. – С. 23–32.
- Волинець В. Легітимність влади як фактор політичної стабільності суспільства [Текст] : дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / Волинець Віталій Валентинович ; Національний університет «Острозька академія». – Острог, 2008. – 215 с.
- Коваль О. Співвідношення правових і моральних факторів визначення понять легітимності й легальності [Текст] / О. Я. Коваль // Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». – 2014. – Вип. 2. – С. 32–44 .
- Кузнецов С. Процес легітимації державної влади в Україні в умовах сучасних демократичних трансформацій [Текст] : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Кузнецов Сергій Сергійович ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 203 с.
- Мезеря І. Конституційні засади легітимації політичної влади в Україні [Електронний ресурс] / І. О. Мезеря // Політологічні записки. – 2012. – № 6. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2012_6_34
- Соколенко Н. Група «першого грудня» про загрозу популізму [Електронний ресурс] / Наталія Соколенко // інтернет-сайт Української правди. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/sokolenko/57c5a31cee9ce/>
- Хелд Д. Модели демократии [Текст] / Дэвид Хелд ; пер. с англ. М. Рудакова ; РАНХиГС. – 3-е изд. – М. : Издат. дом «Дело», 2014. – 539, [1] с.

Delegitimization factors of modern public governance institutions in the context of «legitimacy crisis»

Abstract

In article the author characterizes and summarizes the characteristics and factors of delegitimization of public authorities in the modern world as a manifestation of the “legitimacy crisis” phenomenon. Legitimation mechanisms of public administration system for transitional “transitive” states as one of the key factors of state are also offered.

Keywords: legitimacy, legitimacy of public authorities, legitimacy crisis, public administration.